

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра акушерства, гінекології та біотехнології відтворення тварин

Протокол № 11 "01" **ЗАТВЕРДЖУЮ**
Декан факультету
Виконавчий **ВІСНИКОВСЬКИЙ**
Медицини 2023 р.

"СХВАЛЕНО"
на засіданні кафедри акушерства,
гінекології та біотехнології
відтворення тварин
Протокол № 11 від "16" травня 2023 р.
Завідувач кафедри
Олександр ВАЛЬЧУК

"РОЗГЛЯНУТО"
Гарант ОП «Ветеринарна медицина»
Гарант ОП
Наталія Грушанська

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ВЕТЕРИНАРНІ ПРЕВЕНТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ НЕЗАРАЗНИХ
ХВОРОБ ОВЕЦЬ І КІЗ»**

спеціальність **211** – «Ветеринарна медицина»

освітня програма «Ветеринарна медицина»

Факультет ветеринарної медицини

Розробники:

Розробники: к.вет.н. доценти: О. Вальчук, Ю. Жук, С. Деркач, д.вет.н, професор
В. Ковпак, к.вет.н., старший викладач Ю. Масалович

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

«Ветеринарні превентивні технології незаразних хвороб овець і кіз»

(назва)

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>211 – «Ветеринарна медицина»</i>	
Освітня програма	<i>«Ветеринарна медицина»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	<i>вибіркова</i>	
Загальна кількість годин	<i>90</i>	
Кількість кредитів ECTS	<i>3</i>	
Кількість змістових модулів	<i>2</i>	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання 6 років	денна форма навчання 5 років
<i>Рік підготовки (курс)</i>	<i>6</i>	
<i>Семестр</i>	<i>12</i>	
<i>Лекційні заняття</i>	<i>15 год.</i>	
<i>Практичні, семінарські заняття</i>	<i>15 год.</i>	
<i>Лабораторні заняття</i>	<i>год.</i>	
<i>Самостійна робота</i>	<i>60 год.</i>	
<i>Індивідуальні завдання</i>	<i>год.</i>	
<i>Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання</i>	<i>2 год.</i>	

2. Мета та завдання та компетентності навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу дисципліни «Ветеринарні превентивні технології незаразних хвороб овець і кіз» здобувачами вищої освіти ОС «Магістр» є поглиблення спеціальних умінь та знань інноваційного характеру щодо діагностики, лікування та профілактики акушерських, гінекологічних і андрологічних хвороб, а також сучасних підходів до біотехнології відтворення овець і кіз; певного досвіду їх застосування та продукування нових знань, загально біологічних закономірностей розвитку основних патологічних процесів в організмі, для застосування їх з метою вирішення проблемних професійних завдань в системі спеціальних знань та умінь в науковій, освітянській та практичній (клінічній) сферах ветеринарної медицини.

Завдання:

- поглибити теоретичну підготовку з питань біотехнології відтворення овець і кіз;
- оволодіти методами діагностики, лікування овець і кіз за акушерських, гінекологічних і андрологічних хвороб, патології молочної залози та новонароджених тварин;
- навчитись аналізувати отримані результати та розробляти ефективні превентивні заходи.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- особливості будови органів статевої системи самців та самок овець і кіз;
- сучасні методи одержання сперми у плідників, визначення показників її якості, особливості роботи зі спермою;
- сучасні методи визначення оптимального часу осіменіння овець і кіз; методи природного парування та штучного осіменіння; інструменти, особливості введення сперми у статеві шляхи самки;
- сучасні напрями біотехнології відтворення овець і кіз, які широко використовуються у вівчарстві і козівництві;
- сучасні методи діагностики вагітності в овець і кіз;
- особливості процесів запліднення, плацентації і виношування плода в овець і кіз;
- особливості фізіології і патології перебігу вагітності в овець і кіз;
- особливості окоту і перебігу післяродового періоду у тварин, патології органів статевої системи у ці періоди;
- особливості морфологічної будови молочної залози овець і кіз та її патології;
- особливості перебігу гінекологічних захворювань;
- питання діагностики, патогенезу, лікування, профілактики хвороб органів статевої системи, що призводять до неплідності;
- особливості перебігу хвороб новонароджених ягнят і козенят;
- особливості етіології, діагностики, патогенезу, лікування і профілактики андрологічної патології самців;

вміти:

- застосовувати теоретичні знання з біотехнології відтворення овець і кіз у практичній роботі;
- діагностувати вагітність і неплідність у овець і кіз та встановлювати її причини;
- діагностувати акушерські, гінекологічні та андрологічні хвороби овець і кіз, проводити ефективне їх лікування;

- диференціювати хвороби органів статеві системи овець і кіз у різні фізіологічні періоди;
- розробляти і впроваджувати лікувально-профілактичні заходи за акушерської, гінекологічної та андрологічної патології овець і кіз у господарствах різної форми власності;
- володіти сучасними клінічними та інструментальними методами досліджень;
- проводити організаційні заходи з питань репродукції овець і кіз.

Набуття компетентностей:

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування наступних компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарії, що передбачає проведення досліджень та здійснення інновацій у напрямку репродуктології овець і кіз.

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК 2. здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК 8. здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК 9. здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ЗК 11. здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- **ФК 2.** Здатність використовувати інструментарій, спеціальні пристрої, прилади, лабораторне обладнання та інші технічні засоби для проведення необхідних маніпуляцій під час професійної діяльності.
- **ФК 3.** Здатність дотримуватися правил охорони праці, асептики та антисептики під час фахової діяльності.
- **ФК 4.** Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.
- **ФК 5.** Здійснювати необхідні діагностичні акушерсько-гінекологічні заходи.
- **ФК 7.** Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.
- **ФК 9.** Здатність проводити акушерсько-гінекологічні та хірургічні заходи і операції.
- **ФК 13.** Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.
- **ФК 18.** Здатність використовувати спеціалізовані програмні засоби для виконання професійних завдань.
- **ФК 20.** Здатність організовувати, здійснювати і контролювати документообіг під час професійної діяльності.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної форми навчання;

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма 6 років							денна форма 5 років						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Превентивні ветеринарні технології репродукції овець і кіз.														
Тема 1. Вівчарство та козівництво України. Сучасний стани та перспективи галузі. Гормональна регуляція статевої функції. Фолікуло-, лютео- й овогенез.	1	10	2				8							
Тема 2. Особливості репродуктивної функції овець і кіз. Критерії відтворної здатності овець і кіз. Особливості перебігу статевого циклу овець і кіз. Контроль статевого циклу.	2-3	10	2	2			6							
Тема 3. Біотехнологія відтворення овець кіз. Природне і штучне осіменіння. Підвищення ефективності штучного осіменіння овець і кіз. Новітні методи відтворення овець і кіз.	4-5	10	2	2			6							
Разом за змістовим модулем 1		30	6	4			20							
Змістовий модуль 2. Превентивні ветеринарні технології в акушерстві, гінекології та андрології овець і кіз.														
Фізіологія та патологія вагітності овець і кіз.	6-7	14	2	2			10							

Зміни в організмі кітних овець і кіз. Діагностика кітності (суягності). Хвороби кітних. Фізіологія антенатального періоду овець і кіз.													
Тема 5. Роди і післяродовий період у овець і кіз. Фізіологія родів і післяродового періоду у овець і кіз. Причини патологічних родів. Профілактичні заходи. Діагностика і профілактика акушерських хвороб, що ускладнюють перебіг післяродового періоду..	8-10	14	2	4			8						
Тема 6. Фізіологія та патологія постнатального періоду овець і кіз. Фізіологія постнатального періоду в овець і кіз. Патологія постнатального періоду в овець і кіз. Технології вирощування ремонтного молодняка.	11	8	2				6						
Тема 7. Фізіологія і патологія молочної залози в овець і кіз. Структурні особливості молочної залози в овець і кіз. Методи дослідження	12-13	10	2	2			6						

молочної залози у овець і кіз. Мастит в овець і кіз: поширення, економічні збитки, діагностика, терапія та профілактика..												
Тема 8. Неплідність овець і кіз. Інфекційні та інвазійні чинники. Гінекологічна та андрологічна диспансеризація.	14-15	14	2	2			10					
Разом за змістовим модулем 2		60	10	10			40					
Усього годин		120	16	14			60					

Змістовий модуль 1. Превентивні ветеринарні технології репродукції овець і кіз.

Тема лекційного заняття 1. Сучасний стан галузі вівчарства і козівництва України.

Вівчарство та козівництво України. Сучасний стани та перспективи галузі. Гормональна регуляція статевої функції. Фолікуло-, лютео- й овогенез.

Тема лекційного заняття 2. Особливості репродуктивної функції овець і кіз.

Критерії відтворної здатності овець і кіз. Особливості перебігу статевого циклу овець і кіз. Контроль статевого циклу.

Тема лекційного заняття 3. Біотехнологія відтворення овець кіз.

Природне і штучне осіменіння. Підвищення ефективності штучного осіменіння овець і кіз. Новітні методи відтворення овець і кіз.

Змістовий модуль 2. Превентивні ветеринарні технології в акушерстві, гінекології та андрології овець і кіз.

Тема лекційного заняття 4. Фізіологія та патологія вагітності овець і кіз.

Зміни в організмі кітних овець і кіз. Діагностика кітності (суягності). Хвороби кітних. Фізіологія антенатального періоду овець і кіз.

Тема лекційного заняття 5. Роди і післяродовий періоду в овець і кіз.

Фізіологія родів і післяродового періоду у овець і кіз. Причини патологічних родів. Профілактичні заходи. Діагностика і профілактика акушерських хвороб, що ускладнюють перебіг післяродового періоду.

Тема лекційного заняття 6. Фізіологія та патологія постнатального періоду

овець і кіз.

Фізіологія постнатального періоду в овець і кіз. Патологія постнатального періоду в овець і кіз. Технології вирощування ремонтного молодняка.

Тема лекційного заняття 7. Фізіологія і патологія молочної залози в овець і кіз.

Структурні особливості молочної залози в овець і кіз. Методи дослідження молочної залози у овець і кіз. Мастит в овець і кіз: поширення, економічні збитки, діагностика, терапія та профілактика.

Тема лекційного заняття 8. Неплідність овець і кіз.

Види неплідності. Інфекційні та інвазійні чинники. Гінекологічна та андрологічна диспансеризація. Профілактика неплідності.

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Особливості штучного осіменіння овець і кіз.	2
2.	Стимуляція і синхронізації еструсу в овець і кіз. Трансплантація ембріонів у овець.	2
3.	Діагностика вагітності в овець і кіз. Профілактика ембріональної смертності та абортів.	2
4.	Критерії оцінки перебігу родів та післяродового періоду.	2
5.	Патологія родів у овець і кіз. Етіологія, патогенез, діагностика, лікування і профілактика післяродових ускладнень у овець і кіз.	2
6.	Етіологія, діагностика, лікування та профілактика хвороб молочної залози в овець і кіз.	2
7.	Діагностика та основні принципи лікування тварин за гінекологічної та андрологічної патології.	3

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Нейроендокринна регуляція репродуктивної здатності овець і кіз.	8
2	Особливості репродуктивного періоду у овець та кіз	6
3	Новітні методи біотехнології відтворення овець і кіз	6
4	Патологія антенатального періоду овець і кіз	6
5	Патологія інтранатального періоду овець і кіз	8
6	Аномалії розвитку плодів	4
7	Неоанатальна патологія овець і кіз	6
8	Діагностика, терапія і превентивні заходи за маститу овець і кіз	6
9	Організація заходів з профілактики неплідності овець і кіз.	5
10	Організація заходів з профілактики імпотенції баранів і цапів.	5

6. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

Контрольні питання.

1. Вкажіть, які є фізіологічні фактори запліднення овець і кіз.
2. Які особливості перебігу кінності в овець і кіз?
3. Які особливості розвитку плідних оболонок і плодів в овець і кіз?
4. Які фізіологічні зміни відбуваються в організмі вівці і кози під час кінності?
5. Як правильно проводять рефлексологічне дослідження на кінність (суягність)?
6. Які етіологія, діагностика і лікування випадіння (вивертання) піхви у кози?
7. Аборти овець і кіз. Визначення, класифікація
8. Які особливості прояву передвісників родів в овець і кіз?
9. Як надавати рододопомогу козі з діагнозом: «Великий плід»?
10. Слабкі перейми і потуги у кіз (етіологія, патогенез, діагностика, лікування)
11. Затримання посліду в кози (етіологія, діагностика, прогноз, лікування).
12. Яка етіологія, діагностика і лікування випадіння (вивертання) матки у кіз?
13. Які особливості перебігу післяродового періоду у вівці і кози?
14. Післяродовий вульвіт, вестибуліт, вагініт (етіологія, симптоми, прогноз, лікування).
15. Післяродовий метрит (етіологія, симптоми, прогноз, лікування). (Вказати латинську назву захворювання).
16. Які заходи профілактики післяродової патології у кіз?
17. Які причини, форми, і патогенез маститу в кіз?
18. Яка етіологія, клініка, прогноз і лікування серозного маститу у кіз?
19. Яка етіологія, клініка, прогноз і лікування катарального маститу у овець?
20. Яка етіологія, клініка, прогноз і лікування фібринозного маститу у кіз?
21. Яка етіологія, клініка, прогноз і лікування гнійного маститу у овець?
22. Яка етіологія, клініка, прогноз і лікування гнійно-катарального маститу у овець?
23. Поняття неплідності і плодючості у вівчарстві і козівництві (дати визначення цих понять).
24. Класифікація форм неплідності та їх причини.
25. Хронічний катарально-гнійний ендометрит в овець і кіз (етіологія, клінічні ознаки, прогноз, лікування).
26. Оофорит у овець і кіз (етіологія, клінічні ознаки, прогноз, лікування) (Вказати латинську назву захворювання).
27. Аліментарна неплідність овець.
28. Гіпофункція і склероз яєчників у дрібних жуйних (етіологія, клінічні ознаки, прогноз, лікування).
29. Кісти яєчників у овець і кіз (етіологія, клінічні ознаки, прогноз, лікування).

7. Методи навчання.

1. Методи навчання за джерелом знань:

- Словесні: розповідь, пояснення, робота з книгою (читання, виписування, конспектування, виготовлення таблиць, опорних конспектів тощо).
- Наочні: демонстрація, ілюстрація, самостійне спостереження.
- Практичні: метод справ, лабораторна робота, практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

- Аналітичний
- Індуктивний метод
- Дедуктивний метод

3. Методи навчання за характером та рівнем самостійної розумової діяльності студентів.

- Частково-пошуковий (евристичний)
- Дослідницький

4. Активні методи навчання-використання технічних засобів навчання, екскурсії, групові дослідження, самооцінка знань, використання навчальних та контролюючих тестів, використання опорних конспектів лекцій.

5. Інтерактивні технології навчання - використання мультимедійних технологій.

8. Форми контролю.

- поточний (опитування, тестування);
- рубіжний (контрольна робота, реферат, модулі);
- підсумковий (тестування, залік письмовий).

9. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 03.03.2021 р. протокол № 7)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{нр}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{нр}} + R_{\text{ат}}$.

10. Методичне забезпечення

1. Любецький В.Й., Жук Ю.В., Михайлюк М.М. Патологічні роди у тварин (діагностика та надання допомоги). Методична розробка з курсу “Акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології” для самостійної роботи студентів за спеціальністю 7.130.501 – ветеринарна медицина. – К.: ПП «Графіка». 2007. 48 с.

12. Рекомендована література

Основна

1. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. / За редакцією В. А. Яблонського та С. П. Хомина. Підручник. Вінниця: Нова Книга, 2011. 600 с.
2. Яблонський В.А. Біотехнологія відтворення тварин – К., Арістей, 2004. – 293 с.
3. Яблонський В.А., Любецький В.Й., Бородиня В.І. Патологія молочної залози (лекції для слухачів потоку магістратури з дисципліни «Акушерство, гінекологія та біотехнологія розмноження тварин з основами андрології»). – К., 2004. – 45 с.
4. Гришко Д.С. Лекції з ветеринарного акушерства. – Х.: Прапор, 2003. – 400 с.
5. Яблонський В.А. Практичне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. – К., «Мета», 2002. – 319 с.
6. Косенко М.В. Диспансеризація в системі профілактики неплідності і контролю відтворної функції сільськогосподарських тварин. К., Урожай, 1995. 229 с.
7. Довідник ветеринарних препаратів і кормових добавок зарубіжного виробництва / М.В. Косенко, П.П. Достоевський, А.В. Березовський, П.І Вербицький, Ю.М. Косенко, П.Д. Нікітін. – К.: Ветінформ, 1999. – 352 с.
8. Кошевой В.П. Проблеми відтворення овець і кіз та шляхи їх вирішення: монографія / Кошевой В.П., Склярів П.М., Науменко С.В.; за заг. ред. проф. В.П. Кошевого. – Х. – Д., 2011. – 467 с.
9. Патологія вагітності у тварин: монографія / Кошовий В.П., Іванченко М.М., Склярів П.М., Федоренко С.Я., Беседовський В.П. Харків, в-во ФОРМ Шейніна О.В., 2007. 172-230 с.

Допоміжна

1. Кум Abbott (2018). The Practice of Sheep Veterinary Medicine. 2018. 601 p.
2. Tandle M K (2017). Veterinary Andrology and Artificial Insemination in Domestic Animals. 2017. 252 p.
3. Басовський М.З. Племінна робота: Довідник / М.З. Басовський, В.П. Буркат, М.В. Зубець та ін.; за ред. М.В. Зубця, М.З. Басовського. - К.: ВНА “Україна”, 1995. 440 с.
4. Березовський А.В. Современные лекарственные средства фармакокоррекции и химиопрофилактики животных / А.В. Березовский, А.И. Поживил, А.Н.

Шевченко.– К., 2007.– 240 с.

5. Влізло В.В. Основні принципи ультразвукових досліджень та аналіз ехограм / В.В. Влізло // Електромагнітні випромінювання в біології та практичне використання їх позитивних ефектів: Матер., першої наук.-вироб. конф. — Біла Церква, 1996. — С. 46-47.

13. Інформаційні ресурси

З метою вивчення дисципліни студенти можуть використовувати документи та літературу в інформаційних системах (бібліотеках, архівах, фондах, банках даних тощо), зокрема:

1. <http://www.oie.int/>
2. <http://www.nbu.gov.ua>
3. library.nubip.edu.ua
4. www.dnsgb.com.ua